

amdg.eu/hkvrpp
zimski sem. 16./17.
srijedom 16:45-18:20

Čovjekovi počeci

Negativna evolucija u Post 1-5

Podignite, vrata (Ps 24)

D A Hm A G A D

Po-dig-ni-te vra-ta nad-vrat-ni-ke svo-je do-la-zi slav - ni kralj!

Čovjek stvoren za zajedništvo

- Slika Božja: “načinimo!” (Post 1,26)
- → čovjek: stvori ih (v27)
- Nije dobro (!) da bude sam (2,18)
 - *Muško i žensko u 1,27s; 5,2?*
- Stvoreni, blagoslovljeni
 - אָדָם ‘adam “čovjek” i “Adam”
 - *Uzajamnost muža i žene u 2,18.20?*
- “kao što je on” (2,18.20) –
koja ide ususret, pred njim je
- “Rebro” (2,22), bok – dragocjenost, nutrina, živo tkivo
 - ⇔ ostala bića u 2,19?
 - “od zemlje” (אָדָמָה ‘adamâ 2,7.19)
- Ista srž: “kost” i “meso” (2,23)

Jedno tijelo

- ❑ Čovjek progovara u Post 2,23:
- u susretu s drugom osobom
- אִשָּׁה \ אִישׁ 'iš/'iššâ:
muž – žena, on – ona (2,23)
- ❑ Međusobni odnos u 2,24?
- prionut će uza ženu (2,24)
 - ❑ *Moja kost, moje meso* (2,23)
 - ❑ Duša se moja k tebi privija (Ps 63,9)
- Jedno tijelo: בָּשָׂר *bašar*, σάρξ [sarks]
– meso, (smrtno) tijelo (Post 2,24)
 - ❑ Zajedništvo i u slabosti, umiranju
 - ❑ “Ostaviti oca i majku”
 - ❑ Osnovati novu obitelj

Prijevvara

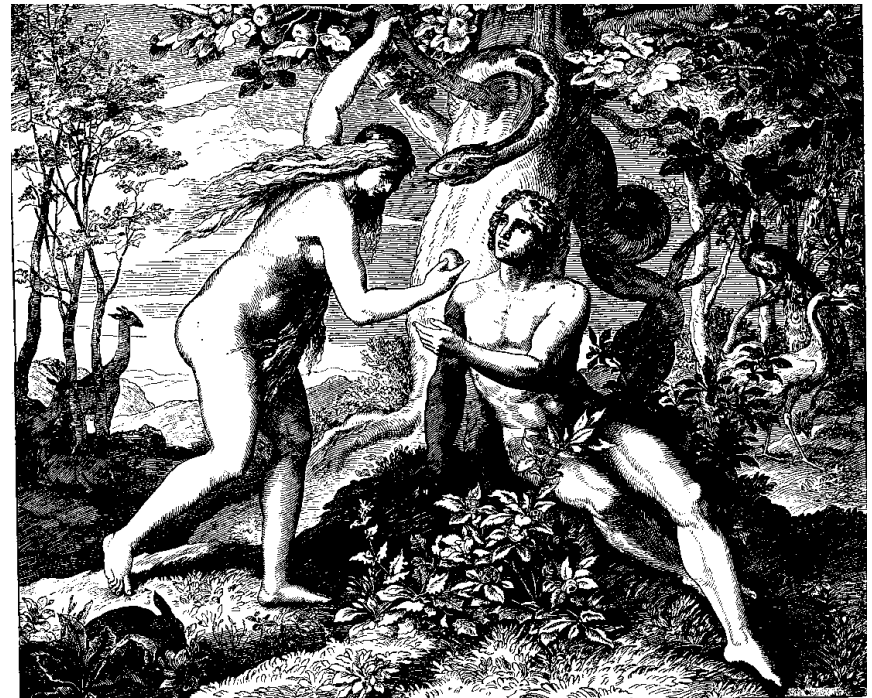
Hieronymus Bosch, Raj zemaljski, 1485-90.
Museo del Prado

- ❑ Uloga muža u Post 3,1-5?
- ❑ ⇔ “moje” (2,23), “prionuti” (v24)
- **Ijubljena odabranica ostavljena – sama!**
 - ❑ Nije dobro da čovjek bude sam (2,18)
- **Žena ispravlja laž iz 3,1:**
 - ❑ “smijemo jesti” (3,2)
- **Odakle zna za upozorenje u 3,3: plod drva nasred vrta (usp. 2,17)?**
 - ❑ Uspostavlja komunikaciju, sluša i pamti
 - ❑ Pooštrava?
 - ❑ “jesti” (2,17) → “dirnuti” (3,3)

Zmijske laži

- Univerzalna zabrana:
 - Ni s jednog drveta (Post 3,1 ⇔ 2,16)
 - “slobodno jedi!” (2,16)
- izokrenuto upozorenje (2,17 ⇔ 3,4)
 - “sigurno ćeš umrijeti” (2,17)
 - “ne, nećete” – poetski? (3,4)
- spoznaja zla (עַד יָדָא 3,5)
 - Što Bog do sada vidi (7x)
 - dobro!
 - Nije dobro... (2,18)
- Zbrka: ljudsko *intimno spoznavanje* dobra i zla

Ljudska ranjivost

- ❑ Zajedništvo muža i žene u 3,6-8?
- oboje jedu (v6)
- otkrivaju izloženost (v7)
- → skrivaju se (3,8)
 - ❑ Stid i strah (↔ nisu se stidjeli 2,25)
- Adam progovara Bogu (3,10.12)
 - ❑ Nakon grijeha
 - ❑ Optužuje ženu (v12)
- “Prevarila me zmija” (3,13)
 - ❑ Eva u dijalogu s Bogom
- “poslušao si glas svoje žene” (3,17)
 - ❑ Adam osuđen jer nije *slušao Božji glas*
 - ❑ zemlja prokleta zbog njega (17)

Poslije sloma

- Čovjek daje ime (! Post 3,20)
- majka *svih živih* (3,20)
 - Palima Bog daje novu priliku
- primaju zaštitu od Boga (v21)
- odijelo (v21)
- odvojeni od Boga (v22-24)
 - Zapriječen pristup *drvu života*
- Adam *poznaje* Evu (4,1)
 - **יָדָע** *jada* – blisko poznavanje (usp. Lk 1,34)
 - što su sve prošli?

© The Fitzwilliam Museum, Cambridge, UK

Nositeljica pra-evanđelja

- “Abela ubi Kajin” (4,25)
- slomljeno majčino srce (4,25)
 - roditelji bez aktivne uloge
- dobivaju sina Šeta (4,25; 5,3)
 - “Bog mi dade drugoga potomka”
 - “Adam je imao još sinova i kćeri” (5,4)
 - ⇔ muke rađanja (3,16; usp. Iv 16,21)
- Bez prigovora, optužbe
- *πρωτοευαγγέλιον protoeuangelion* u 3,15:
- Njezin potomak pobjednik nad zmijom (3,15)
 - Žena u porođaju (Otk 12,2)
 - Od žene bi rođen (Gal 4,4)

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

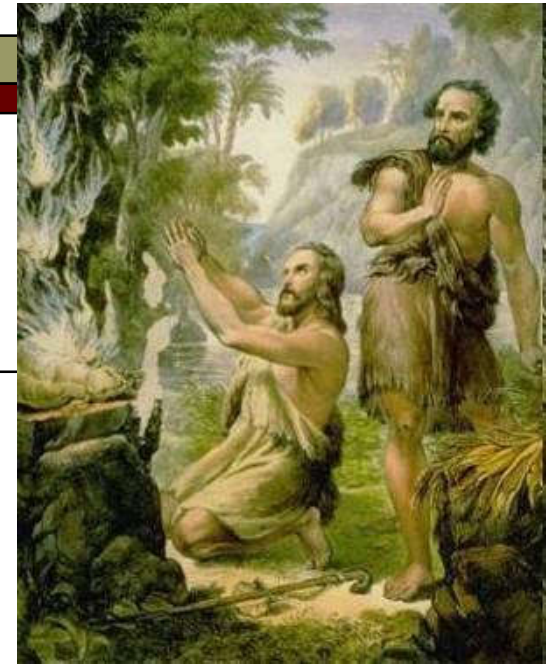
Kajinov sindrom

**Zaštićeni prokletnik
u Post 4**

Ambivalentan

- Majka o rođenju (Post 4,1)?
- stečen **את יהוה 'et 'Adonaj (s Bogom)**
- **prvorodenac (v2) בכור *b^ekôr***
 - “meni pripadaju” (Izl 13,2 usp. Post 4,4)
 - Zanimanje u Post 4,2?
- **zadaca iz 2,5.15: עבד *'ābad* – opsluživatelj tla**
- **prvi prinos Bogu od plodova *zemlje* (4,3)**
 - ***zemlja* prokleta (Post 3,17)**
- **nakon očeva straha (3,9) koji osjećaj u 4,5?**
- **uskipjelost (4,5)**
 - ⇔ Božja sloboda: **שעה *šā'â* – “paziti” (v4s usp. Mt 5,24)**
 - Mlađi brat “napredniji” – ***pastir* (Post 4,2)**

Božji interes

- Što **Bog** govori **Kajinu** u 4,6s?
- 1. Pita o osjećaju i stavu
- uskipjelost, palo lice – usp. v5
 - למה *lāmmā* – “za što”? (6)
 - Usp. Ps 22,2
- 2. Daje mudrosnu pouku o ljudskoj slobodi (v7)
 - *Grieh* חטא *haṭṭa’* (v7)
- Prihvaća li Kajin dijalog (v8)?

Der Brudermord.
Hans von Kugel (18), der die auf dem Altar waren, erobert für Adam seinen Bruder Abel mit einem Stein.
1896. No. 1, v. 5.

- Što s osjećajem u v8?
- Svoje stanje usmjerava na brata (v8)
 - U kakvu odnosu s prijestupom u Post 3?
 - Neposluh ↔ krvoproliće

Dijalog i krivnja

- **Nov Božji pokušaj (4,9):**
 - odgovornost za drugoga (v9)
 - Usp. “Gdje si” u 3,10
 - Reagira li Kajin? (4,9)
 - pitanje o činu v10 (kao 2,13)
- **novo – teško – prokletstvo u 4,11 (usp. 3,14.17)**
- **Zmija, zemlja, čovjek**
- **Osuda u Post 4,12.14**
נוֹד, נוֹעַ (nu^a, nôd)
 - Vječni skitalica, lotalica (KS), lutati i bježati (Šarić)
- **nestalnost i lutanje**

Tintoretto 1518 – 1594, Kajin i Abel; Ulje na platnu (149 × 196 cm) — 1550-53

- “Hajdemo napolje!” (LXX 4,8)
- **Bez dijaloga među braćom**
 - Govor Bogu u v13?
- **Jadikovka o preteškoj *krivnji***
 - Kakav strah u 4,14?
- **Od ubojstva הָרַג (*hārag* 4,8.14)**

Posljedice

- גֵרָשׁ (*gāraš* Post 4,14 usp. Jon 2,5)
- “Tjeraš me” (KS), “izgoniš me” (Š.)
- Sam odlazi (Post 4,16)
 - Kamo?
 - Zemlja נוֹד (4,16 usp. 4,12.14) – smjer?
 - “istočno od raja” – kao i roditelji 3,24; 4,16
- Kakva zaštita u 4,15?
- Prima *znak* אֹת *ôṭ* (!) – teološka riječ
- Kod Lameka 70 puta veća prijetnja (Post 4,24 usp. 4,15)
- “krvna osveta”
- Novozavjetna ocjena u Heb 11,4 i 1 Iv 3,12:
- Abelova žrtva pravedna (Heb 11,4)
- Kajin od Zloga (1 Iv 3,12)

Fernand Cormon (1880), Kajin u zemlji Nod, Paris

Dva promašaja

- neposluh Bogu (Post 3)
 - Božji interes za čovjeka u 3,9 i 4,9; 3,13 i 4,10:
 - *Gdje si?* (3,9)
 - Što si učinila? (3,13)
 - smjer progonstva: 3,24; 4,16
 - “istočno” (3,24)
 - Božja naklonost u 3,15 i 4,6s; 3,21 i 4,15:
 - “praevanđelje” (3,15)
 - zaštita: odijelo (3,21)
- ubojstvo čovjeka (Post 4)
 - *Gdje je brat tvoj?* (4,9)
 - Što si učinio? (4,10)
 - “istočno” (4,16)
 - Upit i pouka (4,6s)
 - zaštitni znak אֹת 'ôṭ (!) 4,15
- **Eva: majka svih živih 3,20**
- **Kajin: nestalan i bjegunac 4,12.14**

